

200 jaar

Boermans

Gedreven

door

zilver en

goud

Jean-Pierre van Rijen

*Omslag: de meester-
tekens van Mathias
Boermans (gevoerd van
1795 tot circa 1841) en
Antoon Boermans
(gevoerd vanaf 1989).*

200 jaar Boermans

Gedreven door zilver en goud

*Uitgegeven bij de viering
van het 200-jarig bestaan van
de Fa. Wed. Aug. Boermans
op 18 oktober 1995*

ml meesterteken
im importeursmerk

 Mathias (M.J.)

1763-1841

 mt 1795-ca. 1841

 Jan Antoon (J.A.)

1799-1888

 mt 1830-1886

Georg (G.T.)

1802-1870

 Willem (W.)

1804-1867

 mt 1830-1867;
wed. 1867-1889

Johan (J.B.H.)

1833-1889

mt 1866-1889

Georg (G.T.H.)

1834-1922

mt 1875-na 1889

Frans (F.A.H.)

1842-1935

mt 1886-1920

Jozef (J.C.H.)

1849-1878

Theodoor (T.J.H.)

1852-1882

August (A.G.T.)

1847-1902

mt 1889-1904;

wed. 1904-1934

Johan (J.B.H.)

1856-1880

Michèl (M.H.M.H.)

1893-1974

im 1954-heden

Jacques (J.A.W.M.)

1923-1978

Guus (A.H.G.)

1927

im 1972-1978

Bert (L.T.M.)

1928

Jan (J.C.G.)

1931

mt 1977-heden

Antoon (A.P.E.M.)

1962

mt 1989-heden

Als Mathias Boermans (1763-1841) op 18 oktober 1795 een eigen edelsmidse begint, kan hij onmogelijk vermoeden dat daarmee de grondslag is gelegd voor een bedrijf dat tweehonderd jaar later nog altijd door een Boermans geleid wordt. In die tijds-
spanne verhuist het bedrijf via vele adressen van de Lomstraat naar de Klaasstraat en wordt er een even lange weg afgelegd van stavelij tot toonbank, van werkplaats tot winkel.

Hoewel nog drie van Mathias' zonen, acht kleinzonen en een achterkleinzoon de drijfhamer overnemen, evolueert het bedrijf gedurende de laatste generaties van edelsmeedatelier tot juwelier-horlogerie, terwijl geruime tijd tevens een optiek werd gevoerd. Een overzicht van het tijdens twee eeuwen gevoerde assortiment reikt derhalve van koningsschild tot trouwring, van miskelk tot collier en van gembercouvert tot radiografisch gestuurd horloge.

*Detail insculpatieplaat,
ca. 1799-1830, vertind
koper.*

N° 1 LIBERTÉ

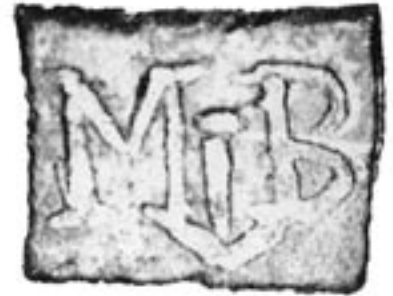
INSCULPATION DES POINÇONS DES FABRICANS D'OUVRAGES D'OR

N ^o	POINÇONS	NOMS DES FABRICANS	N ^o
1		GERARD GRAVEN	34
2		LEONARD TIMMERMAN	35
3		JACOB SAX	36
4		HUBERT TITULARE	37
5		HENRI TIMMERMAN	38
6		ARNOLD TIMMERMAN	39
7		HENRI SAX	40
8		JOHAN TIMMERMAN	41
9		ANTONIUS SCHICKX	42
10		ANDRÉ VIS	43
11		DONATUS GRAVEN	44
12		ELIJAHENRICH	45
13		JEAN ARNOULD GRAVEN	46
14		MATHIS BOERHANS	47
15		TIMMERMAN HENRI	48
16			49
17		JEAN OUDENHOEDT	50
18		FRANÇOIS GRAVEN	51
19		ANTONIUS SCHICKX	52
20		PETRONELLA TIMMERMAN	53
21		JAN BOERHANS	54

De koopmanszoon Mathias leert het edelsmeedvak bij de Venlose zilversmid Jacobus Sax, misschien ook nog bij diens collega Henricus Graven. Op 18 oktober 1775 wordt bij aanvang van zijn leertijd het wasgeld betaald, een bedrag waarvoor op het gilde-altaar in de Martinuskerk wassen kaarsen gebrand worden. Pas na een twintigtal jaren, in 1795, besluit hij zich zelfstandig te vestigen. Wederom op 18 oktober, de feestdag van de heilige Lucas, wordt hij tegen betaling van elf zilveren patakons en een vat bier toegelaten als lid van het Sint-Lucasgilde. Behalve de goudsmeden sloten zich bij dit kunstenaarsgilde tevens anderen aan, zoals de glazenmakers, schilders, beeldsnijders en borduurstickers. Op een bewaard gebleven kantonale insculpatieplaat, waarop vanaf ongeveer 1799 tot 1830 alle werkzame goudsmeden worden vermeld, staan zijn meestertekens afgeslagen: de voorletters MB, soms een anker ertussen, ontleend aan het Venlose stadswapen.

Van kerkelijke opdrachten is in Mathias' beginjaren geen sprake; uitgerekend in de maand van zijn toelating wordt de stad officieel bij het Franse rijk ingelijfd, met als gevolg dat seculiere en reguliere geestelijken steeds meer worden tegengewerkt en dat hun kerken en kloosters in de daarop volgende jaren worden geconfisqueerd, verkocht dan wel verhuurd. Deze maatregelen tegen de kerk zijn gehaat, niet in de laatste plaats vanwege *'het groot nadeel dat door deeze Vernietiging den Koopman en ambachtsman zoude toekomen'*. Mede omwille van zijn broodwinning schaart Mathias zich onder degenen die protest aantekenen tegen het verjagen van de kloosterlingen en ervoor pleiten *'dat voor 't gemeen welzijn de Cloosters niet mogen worden gesupprimeert maar blijven*

*Meestertekens Mathias
Boermans.*

exteren.' Als het klimaat voor de clerus weer ietwat opklaart worden gaandeweg in Venlo en directe omgeving diverse kerksieraden geleverd, in klassicistische en barokke vormen. Ook dan behoudt het wereldlijke zilver evenwel een groot aandeel: naast het benodigde kerkelijk werk is er nog gildesilver (een koningsschild voor het Akkermansgilde) en tafelsilver (verscheidene theelepeltjes en een tuitzeefje voor een theepot).

Vanaf de jaren dertig heeft Mathias zijn woonhuis en winkel in de Lomstraat, met boven de deur een kenmerkende beeltenis van Sint-Lucas, de patroonheilige van het oude gilde. De glasschildering is waarschijnlijk van eigen hand want de zilversmid staat tevens te boek als een ervaren tekenaar en graveur. Schilder- en tekenonderricht krijgt hij van de uit Duitsland afkomstige portret- en landschapschilder Johan Georg Heldebeutel. Een aquarel in diens wat naïeve stijl toont de all-round vakman in zondagse kledij en met karakteristieke

Portret Mathias Boermans, Johan Georg Heldebeutel, ca. 1800, aquarel, 17,5 x 14,5 cm.

Tuitzeefje, Mathias Boermans, ca. 1800, zilver, h. 2,1 cm.

Theelepeltje, Mathias Boermans, begin 19de eeuw, zilver, l. 14,5 cm.

Missaalbeslag Mathias Boermans, 1832, zilver, 34,2 x 24,5 cm.

Plaquette Aartsbroederschap van het Allerheiligst Sacrament, Mathias Boermans, 1814-1831, zilver, h. 15 cm.

■ In 1987 stuit een metaal-detector in een Venlose bouwput op een archeologische vondst die het bewijs levert voor al veel eerder verricht archaïsch graafwerk. Uit bewaard gebleven stadsrekeningen waren reeds twee voorvaders van Mathias Boermans bekend die in het laat-middeleeuwse Venlo een verwant beroep uitoefenden: Johan Boermans sr. (ca. 1530-1602) en zijn zoon Johan Boermans jr. (ca. 1570-1639). Zij waren werkzaam als koopman, maar ook als tingieter. Beiden leverden meermaals tinnen gebruiksvoorwerpen en grondstoffen als lood en tin aan de stadsregering. Een kwitantie van de eerstgenoemde uit 1592 vermeldt bijvoorbeeld de levering van 'tyenen

attributen: een ciseleerhamer in de linkerhand en naast hem een pekkogel op een ringkussen en een busje met velerlei stalen ponsoenen.

Als meest succesvolle van Mathias' negen kinderen ontpopt zich zijn zoon Jan Antoon (1799-1888). Enige maanden na zijn huwelijk in 1830 richt deze ondernemende telg in Venlo een eigen werkplaats in. Op de genoemde vertind koperen insculpatieplaat is hij als 'Jan Boermans' de eenentwintigste en laatste Venlose goud- en zilversmid die met naam en meester-tokens vermeld wordt. Ook van hem is een portretje bewaard gebleven, van de hand van een in Venlo gelegeerde officier genaamd Hutéreau, een Belg die behalve zijn degen ook potlood en pen met vaardigheid hanteert. Op de Parade, een van de hoofdstraten van het dan ruim 6000 inwoners tellende stadje, is Jan Antoons edelsmidse annex-winkel herkenbaar aan een uithangbord met het opschrift 'In den gouden kelk'. Het duidt ondubbelzinnig op zijn specialiteit: vrijwel al zijn werk is bestemd voor de katholieke kerk. Kelken, cibories, monstransen, wierookvaten, ampullen en andere uit al dan niet verguld zilver en koper vervaardigde kerksieraden vinden hun weg naar parochies en kloostergemeenschappen. Waar het Mathias op het gebied van het kerkwerk tegenzat, heeft zijn zoon geheel en al de tijd mee: het roomse reveil, concreet resulterend in vele nieuw te leveren en uit te breiden kerkinventarissen, legt de edelsmeden geen windeieren. Vanaf 1853 kent katholiek Nederland weer een bisschoppelijke hiërarchie en het zijn vooral de bisdommen Roermond en Den

Portret Jan Antoon Boermans, Hutéreau, 1835-1836, potlood, pen, 21 x 16 cm.

Meesterteken Jan Antoon Boermans.

Wierookscheepje, Jan Antoon Boermans, 1846, zilver, h. 18,3 cm.

Bosch, zeg maar zuidoostelijk Nederland, die Jan Antoons afzetgebied vormen. Tot tweede bisschop van dat Roermondse diocees zal trouwens Jan Antoons jongste broer Frans benoemd worden, hetgeen het bedrijf in meerdere opzichten een goede naam bezorgt.

De vroege werken zijn uitgevoerd in een neobarokke stijl, soms nog vermengd met wat classicistische trekjes. De grondvorm grijpt terug op modellen uit de 17de en vooral 18de eeuw en de overdadige decoratie bestaat uit blad-, bloem- en vruchtenmotieven, C-volutes, schelpen en engelenfiguurtjes. Een van de fraaiste stukken is een wierookscheepje uit 1846, bestaande uit een gekruld, schelpvormig bakje, gedragen door een sierlijke zwaan met gespreide vleugels op een ronde voet met acanthusblad. Werkelijke concurrentie van Nederlandse ateliers ondervindt Jan Antoon slechts van Willem en Antoon Hermans en hun opvolgers in Eindhoven (vanaf 1835) en van Hubert Esser in Weert (vanaf 1838). Eerder dan in het op het barokke België

Kelk, Jan Antoon Boermans (Wilhelm Rentrop, Altena), 1850, zilver, gedeeltelijk verguld, h. 29,2 cm.

Detail monstrans, Jan Antoon Boermans, 1862, verguld zilver.

schuetlen' (tinnen schoetels), door de stedelijke magistraat geschonken aan de jonge vorst van Gulik. Johan sr. ondertekent de kwijting met zijn huismerk waarin zijn initialen I en een gotische B verwerkt zijn.

Werkstukken van de beide ambachtslieden kwamen evenwel nooit boven water en hun tintmerken bleven derhalve onbekend. Totdat echter in 1987 een metaaldetector een keur aan munten en gebruiksvoorwerpen boven de grond haalt, waaronder een tinnen vuistlepel. De 10,5 cm lange lepel, met zijn druppelvormige bak en korte vierkante steel karakteristiek voor de 16de eeuw, draagt een opmerkelijk lettermerk: een gotische B in een

De Venlose tingieters Boermans werkzaam na ca. 1550, een lokale bodemvondst vervaardigd in de 16de eeuw, een gotische B als tinmerk en eerste letter van een familienaam - de toeschrijving ligt voor de hand. De vraag of Johansr. danwel jr. de maker is, zal wel nooit opgelost worden, maar buiten kijf staat dat de lepel het oudst bewaarde werkstuk van een Boermans is.

gerichte Venlo wordt de neogotiek in deze plaatsen geïntroduceerd, al volgt Jan Antoon snel. Vanaf de jaren '50 worden ook door hem steeds meer kerksieraden geleverd in deze moderne 'spitsbogenstijl', welke vormentaal zich zal ontwikkelen tot een exclusieve rooms-katholieke 'huisstijl'. Rond 1870 is geheel overgeschakeld op een neogotisch assortiment, met laatmiddeleeuwse vormen, versierd met karakteristieke drie- en vierpassen, visblazen en spitsbogen. Jan Antoons verguld zilveren cilindermonstransen zijn met hun overdaad aan architectuurmotieven schoolvoorbeelden van de nieuwe stijl.

Neobarok en neogotiek blijven gedurende het derde kwart van de vorige eeuw naast elkaar bestaan. Behalve een kundig vakman die zélf kerksieraden vervaardigt, betoont Jan Antoon zich in deze periode tevens een kiene zakenman door de clerus ook elders geproduceerde stukken aan te bieden. Hij voert kerkzilver in vanuit de 100 kilometer verderop gelegen *Ateliers zur Anfertigung kirchlicher Geräte und Gefässe*, de zilverfabriek van Wilhelm Rentrop in het Westfaalse Altena. Het importzilver wordt door vele edelsmeden verhandeld, onder meer door de genoemde concurrenten en - incidenteel - door Jan Antoons broer Willem. Conform de voorschriften van de waarborg worden de (geassembleerde) stukken onder eigen meesterteken doorverkocht. Alle objecten zijn uiteraard in neo-stijlen uitgevoerd, het merendeel in barokke vormen, een bescheidener deel in gotische stijl, een enkel stuk zelfs in een in Nederland zeldzame rococo-uitvoering.

Tot de beste neogotische stukken van Jan Antoon Boermans horen enkele ontwerpen van niemand minder dan Pierre Cuypers, de befaamde Roermondse kerkenbouwer. Waarschijn-

Monstrans, Jan Antoon Boermans (ontwerp Pierre Cuypers), 1858, verguld koper, h. 66,5 cm.

Kruisreliëkhouders, Jan Antoon Boermans, 1870, verguld koper, sierstenen, h. 42,5 cm.

Detail van missaalbeslag, Jan Antoon Boermans, 1836-1861, zilver.

Wierookvat, Jan Antoon Boermans, ca. 1850, zilver, h. 29 cm.

lijk hebben de twee elkaar leren kennen door toedoen van de jongste broer Frans Boermans, die als priester in Roermond met Cuypers bevriend raakt. De samenwerking van de edelsmid en de bouwmeester resulteert in 1858 in een opvallende, zeszijdige monstrans, ruim 66 cm hoog en uitgevoerd in verguld koper. Met dit pronkstuk schrijft Jan Antoon zich voor de eerste maal in voor een landelijke nijverheidstentoonstelling. *‘De Hr. Boermans Goud & Zilvermid heeft eene remonstrance vervaardigt volgens eene door mij gemaakte teekening’*, zo schrijft een enthousiaste Cuypers aan zijn Amsterdamse vriend Jozef Alberdingk Thijm en hij verzoekt hem een plaats te regelen op de Tentoonstelling van Nijverheid en Kunst, die in 1859 in de hoofdstad georganiseerd zal worden. Het is een van de talloze 19de-eeuwse exposities die op provinciaal dan wel nationaal niveau als graadmeter fungeren van de stand van de vaderlandse kunstnijverheid. De monstrans wordt er alom geprezen en verwerft zelfs een zilveren medaille.

■ **Veelvuldig werkte Jan Antoon Boermans samen met Pierre Cuypers, misschien wel de beroemdste Nederlandse architect van de 19de eeuw, bekend door zijn ontwerpen voor het Rijksmuseum en het Centraal Station in Amsterdam en ongeveer 80 kerken. Voor deze kerkgebouwen tekende hij zo veel mogelijk alle inventarisstukken. In de door hem en een compagnon in 1852 te Roermond opgerichte Kunstwerkplaatsen Cuypers & Stoltzenberg werden alleen de ontwerpen ‘in hout of steen of verf’ gerealiseerd; voor uitvoeringen in goud, zilver en koper deed hij veelvuldig een beroep op de Venlose edelsmidse. Zo ook in 1861, als voor de**

parochiekerk in Lottum in verguld koper een uitzonderlijke reliek-monstrans gerealiseerd wordt. De theca bevat een botsplintertje van de heilige Gertrudis van Nijvel (626-659), de patroonheilige van de kerk. Een laatmiddeleeuws beeld in de zijbeuk geeft de heilige weer als abdis van het klooster van Nijvel, met een kromstaf in de hand waar muizen tegenop kruipen. Door gelovigen werd zij namelijk aangeroepen tegen ratten- en muizenplagen: water uit de bron van de Nijvelse Gertrudiskerk heette, eenmaal uitgegoten over de akkers, alle veldmuizen te verdrijven. Heel toepasselijk rust de voet van de reliekhouder daarom niet op de gebruikelijke leeuw-tjes

Het succes stimuleert de edelsmid tot deelname aan nog twee nationale exposities, in 1861 en in 1863. In 1861 dingt hij mee tijdens een in Haarlem georganiseerde Algemeene Nationale Tentoonstelling. Hoeveel belangstelling de kerksieraden trekken te midden van curiositeiten als *'een altaar uit ene R.C. kerk, vervaardigd van afgekookte soepbeenderen'* is onbekend, maar hij sleept er met onder meer een neogotische zilveren monstrans een bronzen medaille in de wacht. In 1863 schrijft Jan Antoon zich in voor de Nationale Tentoonstelling van Metalen en Daaruit Vervaardigde Voorwerpen in Den Haag. Het Venloosch Weekblad looft de *'drie door hem en zijne zoons vervaardigde voorwerpen welke op nieuw de bekwaamheid en den goeden smaak van dezen gunstig bekenden kunstenaar doen uitkomen'*. De ingezonden neogotische monstransen en kelk worden andermaal gewaardeerd met een zilveren prijspenning, deze keer toepasselijk gemodelleerd door een oudstadgenoot, de graveur en beeldhouwer Karel Wiener. Het is de hoogste onderscheiding die door de deelnemende Limburgers wordt behaald. De bekroonde stukken worden op het stadhuis tentoongesteld en de opbrengst van de entreegelden komt ten goede aan de armen.

Jan Antoons broer Willem (1804-1867), voor wie de afgeroomde kerkelijke markt nog maar weinig lucratief is, richt zich met hulp van een derde, bij hem inwonende broer Georg (1802-1870) vooral op allerhande profaan werk. Zo wordt bijvoorbeeld in 1861 door de gemeenteraad van Venlo voor een vertrekkende garnizoenscommandant *'als een blijk van aandenken'* een verguld zilveren snuifdoos besteld. Evenals zijn vader, van wie hij woning en werkplaats overneemt, compleet met alle gereedschap en alle

Voor- en keerzijde prijspenning, ontwerp en modelé Karel Wiener, 1863, zilver, ø 5,1 cm.

Voorzijde prijspenning, modelé David van der Kellen, 1861, brons, ø 5,3 cm.

Gembertcouvert, Willem Boermans, 1852, zilver, sierstenen, l. 19,9 en 20,6 cm.

Fragment uit het dagboek van een tevreden klant, 1855.

1855 den 4 April heb ik te venlo by Boermans gekocht een Gouden schuif en kruis voor de Vorn 5 1/2 Guld Cleef en een bid of kerkboek voor de Vorn 23 Guld Cleefs deet te Vamen de Vorn 7 1/2 Guld Cleef hy heeft van my ontwangen voor 36 Guld Cleefs oue Goud en voor 10 Guld 16 stui Cleefs oue zilver, daarby heb ik aan hem betaalt de Vorn 24 Guld 18 stui Cleefs die

ontwerpen en mallen, levert Willem veel tafelzilver, vooral schepwerk. In de 19de eeuw ontstaat hierin een enorme verscheidenheid, een trend waar Willem zijn aanbod mede op afstemt. Een door hem vervaardigd gembertcouvert is een illustratief voorbeeld van tafelzilver voor één specifiek gerecht dat vanaf de

maar op een achttal muizen. De schijf rondom de uitneembare theca is rijk versierd met graveerwerk, gegoten bladmotieven

en met bloedkoralen en granaatstenen. Heel apart is de bekroning: een drietal gebouwtjes, een vrije verwijzing naar Gertrudis' klooster in Nijvel, waarvan de centraalbouw in het midden overhuifd wordt door een gotisch baldakijn met een torenspits. Ontegenzeglijk is de 40,5 cm lange reliekhouder volstrekt uniek van vorm: een bijzonder ontwerp van een gerenommeerd bouwmeester, door de maker met gepaste trots onder de voet gesigneerd: 'I.A. BOERMANS VENLO FECIT 1861'.

Bowllepel, Jan Antoon Boermans, ca. 1875, zilver, hout, ivoor, l. 45 cm.

Olie- en azijnstel, Jan Antoon Boermans (verm. Duits), 1852, zilver, h. 33 cm.

biedermeiertijd in zwang raakt. Voornamelijk worden evenwel couverts verkocht, reguliere tafelvorken en -lepels met gelijke steelvormen.

Dat Willem niet alleen kerk- en tafelzilver op voorraad had, bewijst een tevreden koper die zijn zojuist gedane aanschaf verantwoordt in zijn dagboek: '1855 den 4 April heb ik te venlo bij Boermans gekogt een Gouden schuif en kruis voor de som 54 Guld Cleefs en een bid of kerkboek voor de som 23 Guld Cleefs doet te samen de som 77 Guld Cleefs'. Omstandig wordt verhaald over de wijze van betaling: 27 gulden en 18 stuivers worden contant betaald, de rest wordt voldaan in oud zilver en oud goud, door Willem Boermans zelf in te smelten. Het (deels) betalen in oud edelmetaal is niet ongebruikelijk, evenmin als het afrekenen met de verschillende muntsoorten die in een grensstreek rouleren: zo wordt in 1866 een monstrans van broer Jan Antoon niet alleen met guldens betaald, maar ook met franken en zelfs met vier ouderwetse dukaten... De schijnbare marktdeeling tussen de beide

Tafellepel en -vork (met monogram Frans Boermans), Willem Boermans, 1862, zilver, l. 22,2 en 19,9 cm.

*Jezuskroontje en
Mariakroontje, Willem
Boermans, midden
19de eeuw, zilver,
h. 11,8 en 9,6 cm.*

*Kruisje, Johan
Boermans, 1888,
zilver.*

*Herdersschopje, Frans
Boermans, 1886-1920,
zilver.*

broers is overigens allesbehalve strikt: Jan Antoon werkt niet louter voor de kerkelijke markt, getuige prachtige stukken als een zilveren bowllepel of een olie- en azijnstel, Willem levert zo nu en dan tevens aan kerken en kloosters in de directe omgeving.

Ook de volgende generaties Boermans vinden hun professie in het edelmetaal, zij het gaandeweg meer achter de toonbank dan achter de stavelij, meer als juwelier dan als goud- en zilversmid. Vanaf het einde van de 19de eeuw immers dringt het fabrieksmatig geproduceerde seriewerk van zowel sacraal als profaan zilver het op ambachtelijke wijze vervaardigde zilverwerk steeds meer naar de achtergrond.

Jan Antoon Boermans, die in 1838 hertrouwt met een zus van zijn vroeg overleden vrouw en in totaal veertien kinderen krijgt, wordt door vijf zonen in het vak gevolgd: Johan (1833-1889), Georg (1834-1922), Frans (1842-1935), Jozef (1849-1878) en Theodor (1852-1882). Hoewel *'reeds langen tijd gebukt onder den last der*

■ **Mathias en Barbara Boermans zagen voor de jongste van hun negen kinderen al vroeg een bijzondere toekomst, zo bericht in 1888 de Katholieke Illustratie in wat zalvende bewoordingen: 'Wanneer de onvermoeide huisvader, die wel met kunstrijke hand het goud wist te smeden, maar wiens handwerk nu juist geen goudmijn was, soms een bezorgden blik wierp op het talrijk kroost, dan legde de godvruchtige moeder hem den kleinen Frans op de armen, als het onderpand der wakende Voorzienigheid'. Inderdaad gaat Franciscus Antonius Hubertus Boermans (1815-1900) een glanzende carrière tegemoet: na zijn priesterwijding in Luik wordt hij achtereenvolgens**

kapelaan van de Roermondse Christoffelkerk, secretaris van bisschop Paredis en pastoor-deken, eerst van Weert, later van Roermond. Teruggekeerd in de bisschopsstad bekleedt hij al ras steeds belangrijker functies, tot hij in 1886 Paredis opvolgt en de tweede bisschop wordt van het Limburgse diocees. Met toewijding beijvert hij zich voor het welzijn van de bevolking, speciale aandacht bestedend aan ouderenzorg en onderwijs. De kerkelijke kunst(nijverheid) wordt niet uit het oog verloren: hij zet zich onder meer in voor de herstelwerkzaamheden van de Christoffelkerk en het bisschoppelijk paleis, organiseert loterijen ten bate van de aanschaf van

jaren' trekt hij zich officieel pas in 1886 terug. Hij overlijdt twee jaar later. Johan, zelfstandig gevestigd in Venlo als graveur, goud- en zilversmid, overleeft hem slechts enkele maanden. Georg beproeft kortstondig zijn geluk in Den Haag, maar blijft uiteindelijk in zijn moederstad werkzaam. Het is ten slotte Frans, oudste zoon uit het tweede huwelijk en behalve

zilversmid tevens gekend als een uitstekend graveur en pentekenaar, die onder naam van de atelierstichter verder gaat.

De firma J.A. Boermans-Vader adverteert nog wel als *'fabrikant in kerkelijke artikelen'*, maar voert tevens een weidse en wereldse voorraad aan zilverwaren. Als specialiteit van de zaak kunnen de *'galanteriën'* en *'kramerijen'* worden gegraveerd: de burijs die kerksieraden versierde met chronogrammen en gravures, voorziet nu vooral vulpennen, sigarenkokers en tabaksdozen van inscripties en monogrammen. Tevens wordt een begin gemaakt met de verkoop van brilmonturen en -glazen.

Na de dood van Willem Boermans, die - in 1867 - veel eerder overlijdt dan Jan Antoon, wordt diens bedrijf voortgezet door zijn echtgenote. In de Groote Kerkstraat betreft zij na enige tijd het rechter deel van het monumentale, 16de-eeuwse 'Huis Schreurs', waar haar oudste zoon August (1847-1902) zijn edelsmidse onderbrengt. Een tweede zoon, Johannes (1856-1880), eveneens zilversmid, overlijdt onverwacht op jonge leeftijd.

*Michèl en Jaqueline
Boermans-Gitmans.*

De ondergeteekende maakt het geoeerd publiek bekend,
dat hij zich in de STEENSTRAAT als

GRAVEUR, GOUD- EN ZILVERSMID

gevestigd heeft, en ruim voorzien is in allerlei artikelen
betreffende den handel.

Recommandeert zich beleefdelijk in ieders gunst

H. J. BOERMANS, Zoon.

VENLO, Mei 1866.

ONTVANGEN

Aug. Boermans

(voorheen Wed. Boermans & Zoon)

Goud en Zilvermid

Groote Kerkstraat, Venlo.

Voor de Kinderen der Eerste H. Communie.

Ontvangen een geheel nieuwe en groote
sorteering van de nieuwste en mooiste
soorten gouden Knopjes, Bellstjes, Kettink-
jes, Kruisjes, Medaillons, Ringen, Flacots
enz. enz.

Aan de voordeligste en concurrerende
prijzen.

Reparatiën worden zeer spoedig en netjes
afgewerkt.

Aug. Boermans,

Goud- en Zilvermid,
GROOTE KERKSTRAAT.

Eene geheel nieuwe en groote sorteering,
zeer fijne en van de nieuwste artikelen
aan veel verminderde prijzen:

- Gouden Dames-Horlogiën à f 18,00
- Zilveren dito " " 12,00
- Zilveren Heeren " " 14,00

Alles wordt onder garantie verkocht.

(Reparatiën worden spoedig en netjes
afgewerkt).

Horlogiën en echte Nikkel-Kettingen.
Allen onder garantie.

AUG. BOERMANS,

Fabrikant in Goud- en Zilverwerken
Groote Kerkstraat.

Groote keuze in de nieuwste en fijnste Artikelen,
zeer geschikt voor

Sint Nicolaas-Cadeautjes,

aan buitengewoon lage minst vastgestelde prijzen.

Uniek, verzinkt en vervuld alle voorkomende zaken voor huiselijk
en kerkgebruik.

Keenige fabrikant van massieve THOUWRINGEN zonder naad met
sijne naamsveroering.

REPARATIËN worden spoedig, billijk en netjes afgewerkt.

Alle artikelen in Afhandeling.

nieuwe liturgische para-
menten en begiftigt de
Venlose Sint-Martinus-
kerk met een fraai
gebrandschilderd raam.
De opdracht voor het
maken van zijn pontifi-
calia - ring, borstkruis en
staf - wordt waarschijn-
lijk aan zijn familie
gegund. 'Zij dreven de
fijnste rozen uit goud en
zilver', zou de prelaat
later verkondigen.
Bij zijn broer Willem
bestelt hij een tafel-
couvert, een bij elkaar

passende lepel en vork met op de steel een kunstig gegraveerd monogram van de letters FB. Nog altijd worden in het Roermondse Cuypers-museum vier terra-cotta, 25 cm hoge apostelbeelden bewaard, afkomstig van de altaartombe van de Roermondse kathedraal, waarvan er drie de gelaatstrekken dragen van de bij de restauratie betrokken kunstenaars: Pierre Cuypers, Henri Linssen en Jean Henri Leeuw. Naar verluid was het Frans Boermans die model stond voor de baardloze, jonge Johannes - mogelijk vanwege restauratiebemoedienis als secretaris of omdat hij in deze dependance van de Christoffelkerk al sinds jaar en dag de preken verzorgde.

PELSEN en MOFFERT, Groot 13, ZANNOBA.

August BOERMANS,
GOUD- en ZILVERSMID, Gr. Kerkstraat No. 21.
 Ontvangen voor St. Nicolaas:
 een geheel nieuwe sortering van de nieuwste Artikelen in Goud, Zilver en
 Diamanten, Zilveren Schepwerk in mooie Etuis.
AAN CONCURREERENDE PRIJZEN.

Goud en Zilveren Artikelen in Goud, Zilver en Diamanten, Zilveren Schepwerk in mooie Etuis.

Sint Nicolaas - Etalage.

AUG. BOERMANS,
 Goud- en Zilver-smid,
 Groot Kerkstraat No. 17.

Een geheel nieuwe en groote sortering van de fijnste en nieuwste artikelen in Goud, Zilver enz. enz. aan buitengewoon lage maar vastgestelde prijzen. Alles in gansch fijne stijl en verpakking.

Echste Fransche Heeren- en Dames Nikkel Horlogekettingen en alle artikelen in Metaal of Alkoxide waren, beseden concurrentie prijs en met garantie.

REPARATIËN zeer spoedig en billijk.

Wed. Aug. Boermans,
 Groot Kerkstraat. — Venlo.

Ruime keuze Goud, Zilver, Diamant, Parels, Broches, Knopjes en Ringen.

Groote keuze gouden Broches, Knopjes, korte en lange Halskettingen en Kruisjes.
Beste werken gouden en zilveren Horloges met garantie.
 Groote sortering TAFELZILVER. TROUWRINGEN in alle maten.

Oud Goud en Zilver aan de hoogste waarde.

Reparatiën spoedig en billijk.

Ra, ra, hoe laat is het . . . ?

De pendule loopt voor, de gangklok loopt achter, de wekker staat stil en uw horloge doet het niet. . . .

Ga toch 'ns naar Boermans. Die roept alle uurwerken weer tot de orde m.a.w. reparaties aan uurwerken (evenals aan gouden en zilveren sieraden e.d.) kunt u veilig aan Boermans toevertrouwen. Maar ook als u de aanschaffing van een nieuwe „tijdmetor" overweegt, kunt u bij Boermans uitstekend terecht. Ga daarom (vrijblijvend) 'ns kijken en praten met

Boermans
 KLAASSTRAAT - VENLO

Vraag het elke vrouw . . .

Een toiletgarnituur behoort tot één van haar liefste wenschen. En geen wonder. Het is een rijk bezit en het zal dus als geschenk bijzonder worden gewaardeerd! Een ruime sortering in deze én andere op prijs gestelde gebruiksvoorwerpen, wordt u zonder enige verplichting voorgelegd door

* Boermans *
 Klaasstraat 11 • Venlo

2 st als get: de we Ge: ten

*Aspergesteker,
geschonken aan HM
Koningin Juliana, Jan
Boermans, 1977,
zilver, ivoor.*

Ook voor 'Guus' verschuift het accent van kerkelijk naar profaan, van ambacht naar kleinhandel. Het vakmanschap uit zich allengs meer in graveren, verzilveren, vergulden en reparatiewerkzaamheden. Als juwelier-diamantair biedt hij zijn klantenkring een ruime keuze, wisselend van tafelzilver, naadloosmassieve trouwringen en gouden heren- en dameshorloges tot kleingoed voor de bescheiden beurs. Jaarlijks kunnen bijvoorbeeld communicantjes zich verheugen op gouden knopjes, kruisjes, kettinkjes, medaillons en dergelijke, alles uiteraard *'aan zeer voordeelige en aan de concurrerendste prijzen'*. Nieuw is ook hier de verkoop van brillen, variërend van loep tot pince-nez. Elders in de straat continueert de weduwe van Augustinus op haar beurt de zaak, die vervolgens in handen komt van haar oudste zoon Michèl (1893-1974).

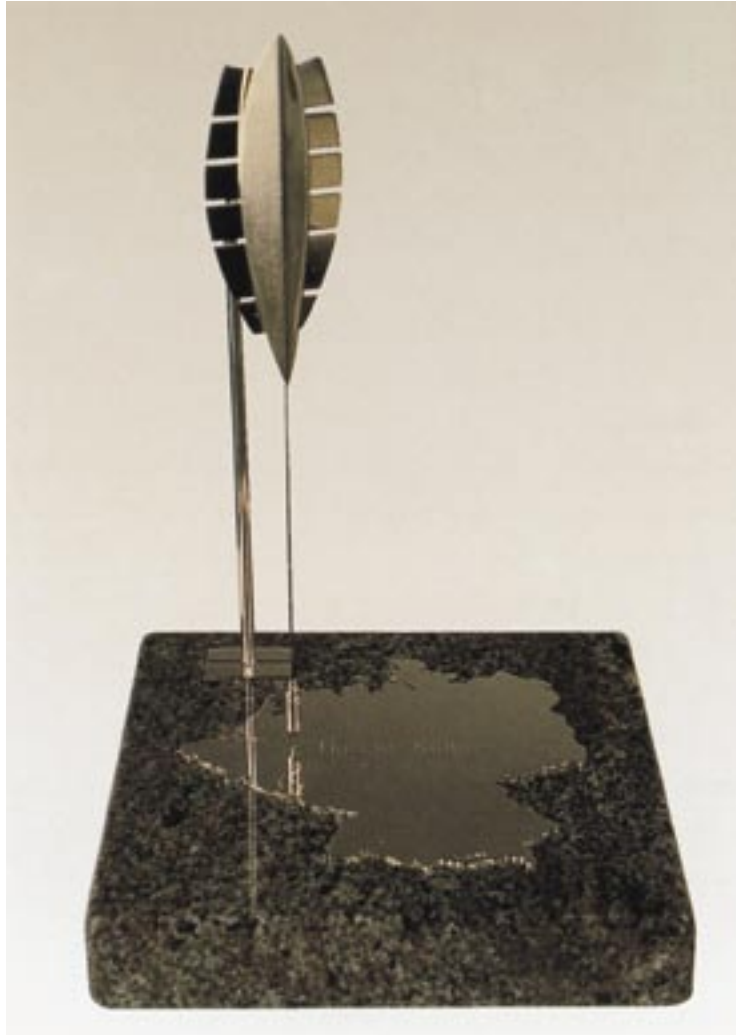
Door Michèl wordt de zaak verplaatst naar de Klaasstraat. Van zijn zeven kinderen begint één zoon, Guus (1927), een eigen juwelierszaak in Amsterdam; drie andere zonen worden opgenomen in de Venlose firma en nemen deze begin jaren '60 over. Hoewel het beheer gezamenlijk is, verschillen hun taken en vakgebieden. Jacques (1923-1978) is werkzaam als gediplomeerd horlogemaker, al zullen velen hem tevens herinneren als een begenadigd musicus, excellerend in zang, piano- en orgel-spel. Hij was de eerste beiaardier van Venlo. Jan (1931) is juwelier en van het driemanschap tevens degene die het zilvergereedschap hanteert en als edelsmid een meestersteken laat registreren. Bert Boermans (1928) ten slotte bouwt als opticien het branche-gerwante brillensegment uit en opent in 1969, twee deuren verder in de Klaasstraat, een brillenspecialzaak. Het is een tijdelijke zijsprong: al vlug komt hij mede aan het hoofd te

■ Het hieronder afgebeelde gotische reliekenkruis, in het begin van de 15de eeuw vervaardigd in de Zuidelijke Nederlanden of in het Rijnland, kent een enerverende geschiedenis: via een klooster bij het tegenwoordige Nuënen kwam het stuk eeuwen later terecht in Eupen en vandaar in Waubach. Toch kan het model óók elders in Limburg bewonderd worden: Jan Antoon

Boermans maakte in totaal liefst drie precieze kopieën.

Oorspronkelijk behoorde de verguld zilveren, 56,2 cm hoge reliekhoudertoe aan een vrouwenklooster te Hooydonk in Noord-Brabant. Na de opheffing hiervan in 1648 verhuisde het kruis naar het moederklooster in Rolduc en vandaar naar een kloosterheer die het rond 1800 uit veiligheidsoverwegingen tijdelijk onderbracht bij een pastoor in het Belgische Eupen. Kort nadat de kloosterheer in 1808 in het Limburgse Waubach zelf pastoor werd, smokkelde een van zijn parochianen de kruisreliëkhoudert - zorgvuldig verborgen in een meelzak - op een kruiwagen over de grens. Sindsdien is menige

*Relatiegeschenk,
Jan Boermans, 1995,
zilver, graniet.*

staan van het oude familiebedrijf en wordt de winkel in optiek verzelfstandigd. Als juwelier-horloger-diamantair, tevens gemoloog FGA en beëdigd taxateur, voert hij een exclusieve kwaliteitscollectie in toonaangevende juwelen, tafelzilver en uurwerken. Klokken en merkhorloges met zowel digitale als analoge techniek

kunnen bogen op de gegarandeerde service van een gekwalificeerde, eigen reparatie-afdeling. Het assortiment in edel metaal weerspiegelt een keuze uit het aanbod van befaamde binnen- en buitenlandse firma's. Jan Antoon mag rond 1850 als eerste zilver van over de grenzen betrokken hebben, ook nu worden door Boermans vermaarde oude huizen uit tal van landen vertegenwoordigd, met traditioneel werk in klassieke lijnen. Daarnaast tonen de vitrines zilver en goud in een meer eigentijdse vormgeving, design-zilver uit recenter gestichte edelsmeedateliers.

De aloude slogan 'Goudsmeden van vader op zoon' kan ook in hedendaagse advertenties gehandhaafd blijven, sinds in 1988 een laatste telg in de persoon van Antoon Boermans (1962) de gelederen versterkt. Hij is evenals zijn vader juwelier, diamant-

heftige strijd gestreden, maar bleef de wonderdadige kruisreliëk behouden voor Waubach. Op 6 mei 1872 vroeg G. Verzijl, provisor van het grootseminarie te Roermond, verlof aan het bestuur van de Waubachse Sint-Jozefkerk om het kruis te laten kopiëren door 'Mr. Boermans' ten behoeve van een Heilig Kruis-

Rekening voor een 12-persoons cassette.

Firma Wed. Aug. Boermans
Juwelier - Opticien - Horloger
Patrooning 14235. Telefoon 233

10/10, 1 Jan 1934
Groot Kerkplein

REKENING
voor *Mrs. Pelen van Beyen*

Dec.		1934
12	kefellepels, Kellner	14 40
12	" " " "	14 40
12	" " " "	24 60
12	deursloten " "	21 14
12	" " " "	13 00
12	rietsenwants gitaar	120 14
12	deursleutel " "	50 14
	5, 4 bordgewaarden à fl. 1.53	3 16
	36 monogrammen à fl. 1.35	13 16
	Totaal	281 36
		200
		275 16

J. Boermans
10 Jan 1934

reliëk uit zijn eigen bezit. Het door vakkundige edelmeden laten vervaardigen van nabootsing naar middeleeuwse voorbeelden is, immers geheel in de geest van de dan geliefde neo-stijlen, allesbehalve ongebruikelijk. Het fraaie gotische stuk werd vervolgens door Jan Antoon gekopieerd, niet éénmaal maar drie maal, steeds in verguld koper. Twee van de kopieën kwamen terecht bij de opdrachtgever in Roermond; één belandde in Rolduc, waar men de hoop kennelijk had opgegeven om het origineel nog terug te krijgen.

*Nautilusbeker,
Jan Boermans, 1995,
zilver, h. 30,8 cm.*

tair (D.Gem.G.) en edelsteenkundige (FGA), en daarnaast als goudsmid afgestudeerd aan de vakscholen te Schoonhoven en Lausanne, zodat het familie-métier wordt voortgezet. Met hem wordt een lijn van twee eeuwen gecontinueerd, een traditie van zes generaties gewaarborgd.

Colofon

opdrachtgever Fa. Wed. Aug. Boermans, Venlo
tekst en beeldredactie drs. Jean-Pierre van Rijen, Nijmegen
vormgeving Baer Cornet BNO MSTD, Venlo
druk Drukkerij van Spijk, Venlo

herkomst afbeeldingen H.J.F Boermans, Venlo
L.T.M. Boermans, Venlo
Limburgs Museum, Venlo
Gemeentearchief Venlo
Stichting Kerkelijk Kunstbezit in Nederland (SKKN), Utrecht
Foto Kino Linders, Venlo
J.P. van Rijen, Nijmegen
Staal Bankiers NV, Den Haag
dr. Titus M. Eliëns, Den Haag

